

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Akadémia-utca 7.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
FEKETE A.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . . . 3 frt
Félévre . . . . . 4 " "
Negyedévre . . . . . 2 " "
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Lelkészeink.

Az ez idétt napirenden levő mozgalmak hitköz-
ségekben, arra készlet bennünket, hogy nézzünk,
vajjon melyik pártnak van fényesebb jövője? Értem,
vajjon az orthodox- vagy neolog-pártnak?

A neologismusról és az orthodoxismusról már
annyit irtak pro és contra, hogy csak plagium ellen
vétenék, ha e két irányt jellemezni akarnám. Csak
annyit konstatálhatunk, hogy mindegyik irány, mi-
helyest végletekbe nem csap, jogosult és meg is fe-
lel a zsidó szellemnek. Nem is kételhetjük életre-
valóságukat; mi csak e két irány lelkészeit akarjuk
szemügyre venni.

Előbb a főpostulátum az volt, hogy a rabbi
jámbor és jó talmudista legyen. A rabbi jesibát ren-
dezett be magának és elzárkózva, tudomást sem
véve a kor követelményeitől és mozgalmaitól, tanított.
A hitközséggel egy csöppet sem törődött, legfeljebb
tartott minden évben kétszer talmudi előadásokat a
melyeken a nők nagyon felépültek. Az iskolákra rá
sem hederített, sőt esküdt ellenségök volt. Elve az
volt, aut Caesar aut nihil! T. i. vagy fanatikus le-
gyen az ember, ha pedig nem hajlandó erre, akkor
inkább keresztelkedjék ki.

Németországban nemrég egy ilyen mozgalom
indult meg az orthodoxok részéről, a melynek alap-
elve a főnebb jellemzete volt. Sőt az öreg Hirs,
a híres frankfurti rabbi, prédikált egykor egy ilyen
megtizedelésről. Mióta a neologismus nagy mértéket
kezdett ölteni, megváltozott e visszas állapot.

A neologismus révén európai műveltség hatott
a zsidóság minden rétegébe; és a merev orthodoxok
is ellátták, hogy rabbijaik nem felelnek meg semmi-
képen a kor követelményeinek. Sokat haladtak is e
tekintetben, minthogy lassan-lassan visszazoritják a
fanatikus, műveletlen rabbikat. Példa rá Ujhely. Csak
a minap zudult fel az intelligencia a rabbi ellen,
és sok jel arra mutat, hogy kénytelen lesz engedni.
Ha nem enged biztos lehet a felől, hogy a hitközség
nagyobb fele el fog szakadni tőle.

Egészen másképen vagyunk a neolog rabbival.
Erős kézzel markol belé a hitközség életébe, buzdít
és int oly nyelven, a mely hazai, a melyet a nők és a
gyermekek is értenek. Vezeti és oktatja az ifjúságot,
barátja és előmozdítja az iskoláknak.

Igaz, hogy, ők is sok kívánni valót hagynak hátra,
mert a hittanítás, mely rendesen kezökben van, nagyon
meddő eredményt bir felmutatni. Több héber szellemet
kellene belé önteni a tanulók lelkébe; több héber tu-
dományt kellene tanítaniok.

Nem akarjuk most a hittanítás módszereit fesze-
getni, elég arra utalnunk, hogy csak az eredeti héber
nyelv képes lelkesültséget támasztani. Több gyakorlatot
követeljenek a tanulóktól a vallásosságban. A tett meg-
izmosítja a valláshoz való ragaszkodást.

Legyenek a neolog rabbik inkább a gyakorlati
vallásosság emberei mint orientalisták.

Ha ezen változtatni fognak, várható, hogy az
orthodoxok is velök fogják rabbiállomásaikat betölteni.

Az izr. siketnémák intézete.*)

A Bethlen-ut szélén egy monumentalis palota-épület
emelkedik fennen hirdetve a nagytörő eszmének elévülhet-
len diadalát a valódi emberszeretnek örök dicsőségét.
Alkotója egy névtelen nagy hős, egy önzős korunk felett
kimagasló embereszmény, ki becsületes fáradozással vagyont
gyűjtött, nem azért, hogy élvezze gyümölcseit, nemhogy a
földet édené varázsolja át a maga számára, de hogy az
emberiségnek egy nyomorult osztályát az eltespedés kár-
hozatos örvényéből kirántsa és a társadalomnak és a hazá-
nak hasznos polgáraivá tegye.

A nagylelkű elhunyt nem óhajtott babért, tömjén-
füstöt, nem áhitozott embertársai bámulata, elismerése
után, került életében a hirlapi dicsőhymusokat, de nem
szünt meg titokban jót, üdvöset cselekedni, mindenben és
mindig csakis nemes szive sugallatát követvén. Életének
legnagyobb fénypontját jeizi a remekmű, mely örök dics-
koszoruval övezi magasztos emlékét. Maradandó emlék-

*) Izr. T. Ért.-ből.

oszlopot emelt magának a szegény sorsüldözöttek szívében, minden ércznel erősebbet, minden művészetnél fönsegebbet.

Az intézetről magáról már hallottam egyet-mást, de mindaz csak halvány fogalmat keltett bennem az egészre nézve. A multkoriban azonban alkalmam volt látni az intézetnek impozáns külsejét, a szerencsétlen gyermekek üdülésére szánt gyönyörű kertet, láttam a csiny, izlés, rendes tisztaság tekintetében a legkövetelőbb fogalmakat túlhaladó belberendezést és azon meggyőződésre jutottam, hogy ez olyan minta-intézet, a melyre büszkén tekinthetünk mint a humanisztikus irány egyik legszebb vívmányára.

A gyermekek itt nem csupán a legegyszerűbb, legkülönböztetlenebb tudományokat és ügyességeket sajátítják el, hanem jóval felülmúlják egyik-másik disciplinában az épérzékű gyermekeket is. Merem állítani, hogy némely I. és II. osztályu növendék írása vetekedik algymnasiumi tanulóinkéval, az V. és VI. osztálynak szabadkézi- és térképrajzai kiállják némely képezdész rajzaival a versenyt.

Az egyes tantermek, az étkezési-, mosdó- és betegszobák nemökben mintául szolgálhatnak; példás czélszerűség jellemzi mindannyit.

Nagy kényelem köszönti az embert mindenfelé, mintha a jó emberek kárpótolni akarnák a szegény gyermekeket a sors mostoha bánásmódjáért. A rendszeretere való hajlam és aesthetikai érzés bő tápot nyer e falak közt, hol a legszigorubb rend és tisztaság honol. Méltó dicseretet érdemel az ügybuzgó igazgató és a derék, szorgalmas tanári kar azon példás vezetésért, mely által ezen intézett virágzásra juttaták és a kor igényeinek magas színvonalára emelték.

Egyes nemesszívű adakozók a boldog emlékezetű alapító elhalálozása óta tetemes pénzáldozatok árán hozzájárultak az anyagi gyarapításhoz és az intézetnek czélszerűbbé tételéhez. Óhajtott volna azonban, hogy felekezetünk töképezése a fővárosban valamint a vidéken kibontakozni a szűkkeblűségökből és tömegesen csoportosulni a humanizmus szent oltára közé, lerakván arra istenadta vagyonuk bőven kamatozó filléreit.

E ház lakói csak csekély contingensét teszik ama nagyszámu szerencsétleneknek, melyek országszerte a szellemi sötétség posványában elcseveneszednek, hozzátartozóiknak és a társadalomnak terhére esnek.

Szívleljék meg felekezetünk tagjai ezen nyomorultak sanyaru helyzetén keserves voltát, hiszen a zsidóság kebeléből sohasem hiányzott az áldozatkészség, él még bennünk az igaz ügy iránti lelkesedés szent tüze. Csak éleszteni kell a lángot 1—2 szép példa által és akadni fog nem egy vallásos és emberséges érzelmű ember, ki szívesen sorakozik a jótékony és könyörületeség zászlaja alá.

Mert van-e szebb, nemesebb, hazafiasabb tett, mint megtört sziveket fölvidítani, a sűrű homályba fényt, világosságot árasztani, állati vak tudatlanságba sülyedt teremtményeket Isten hasonmásává, emberekké átalakítani?!

Van-e ennél gyümölcsözőbb, emberi és valóságos öntudatunkat jobban megnyugtató, különben emelő intézmény?

Adja Isten, hogy sikerült volna néhány kegyeslelkű emberbarát szívét megindítani, hogy, ha már teljesen nem segíthető a bajon, de legalább minél nagyobb mérvben enyhülne a nyomor, minél jobban alábbszállna azon nagyon is szerencsétlen gyermekek száma.

Rosinger Márton.

Frankel L. Ágoston.

Azt hiszem, nem lesz fölösleges röviden jellemezünk e költőt, a kit Arany egy kimerítő bírálatban annyira megdicsért. Ő az egyedüli költő, a ki költeményeiben a zsidó szellemet érvényre tudja emelni. Vallásos önérzetünknek senki sem adott oly, hű kifejezést mint ő. Bámulatos lángeszét arra használja, hogy a talmud és a kabbalah mondáit és meséit gyönyörűen feldolgozza. Kiváló ő mint épikus, bir azzal a finom érzéssel, hogy a multat és a jelent össze tudja kötni; benyúl a multba tárgyait, a melynek képében találunk valami vonatkozást a jelenre. Nem a jelenhez fordul, hogy jelenkori zsidókat mutasson be, hanem a multhoz, és onnan merít számunkra vigaszt és bátorságot.

Nálunk is van egy költő, a ki a zsidó életet bevitt a költészetbe, Kiss József Simon Juditia nagyon szép, magán hordja a tehetség bélyegét, azonban össze sem hasonlítható Frankel balladáival, Frankel alakjai történeti fontossággal bírnak; különféle hagyományok, mondák fűződnek hozzájuk, sorsuk az egész nemzetre vagy jobban mondva zsidó népre hat ki. Fájdalmunk átrezeg szívére; feljajdulásuk visszhangra talál bennünk. Kiss Simon Juditja majdnem hidegen hágy bennünket. A tárgy választásáon kell keresnünk ezt az okot. Frankel a hagyományból meríti tárgyát, ebben a tekintetben bir is oly genialis éles pillantással, hogy Arany is irigyelte ezt tőle.

Kiss a jelenhez fordul; tárgya szűkölködik, e nimbus nélkül, a mely Frankelét oly fényesen körvezi, Frankel testül, lelkestül zsidó, martyuságot s kész szenvedni meggyőződéseért. Ő ismeri a zsidó nép multját, rajong költőiért és prófétáiért. Látszik, hogy otthonos a bibliában és a hagyományban. Kiss nem oly lelkesült erre sokat mernének tenni, hogy nem mélyedt belé a biblia eredeti szövegébe. Fordítás útján pedig vajmi kevés héber szellem sajátítható el. Hiányzik nála a mult iránti érzék, és ez megboszulja magát rajta nemcsak a zsidó tárgy balladákban, hanem egyáltalában. Ő inkább lyrikus mint epikus; e szakba szorítható össze itéletünk.

Szemökre szük, nyelvezete nem tud a drámai szenvedély nyelve emelkedni, és innen van, hogy fényes tehetsége daczára sem juthat Arany vagy Frankel porába. Nyelvezete zengetés és hullámzatos ugyan, rhythmusa ugyszólván fülbemászó, de a főnebb jellemzettükkel össze sem hasonlítható.

Frankelben valamint Aranyban is a hagyományokért való rajongás vergődik túlsúlyra. Mindakettő csak akkor érzik magukat jól, mihelyest lábaik alatt talpalatnyi hagyomány van. Frankel bejárta Palestinát, meg is énekelte a nevezetes helyeket. Egy mélabus hangulat jellemzi e

verseket; igazi fájdalom dúl bennök. Zion az ő kedveltje minden kőve drága emlék neki, Balladái első helyet érdemelnek a világirodalomban is. Alakjai korszakalkotó eszmék képviselői; a költő csak kevés, hanem erős vonásokkal rajzolja le őket. Eszményítés és egyénítés jár egymással karöltve; jellemzetes érzelme bámulatos. A fonások nem oly finomak, de vastagok, lélektani hűségén alapszanak. Meghányja megveti magában mindazon kérdéseket a melyek a zsidó nép lelket mozgatták, ez komolyítólag hat rá. Tragikus hangulat vonul végig költeményein. Szereti a magyarokat, meg is énekelte Salamon és Endre királyt.

Talon.

LEVELEZÉS.

Sátoralja-Ujhely, 1886. november 15.

Pártvillongások.

Bizván a tekintetes szerkesztőség igazságszeretében és részrehajlatlanságában, oly bátor leszek becses lapjának e sorokat beküldeni. Már néhány éve, hogy a rabbi és a hitközség közti viszony nagyon feszült. A rabbit, a kit különben okos embernek tartanak, már régóta oly politikát folytatott, a melynek előbb-utóbb meg kellett buknia. Ő ugyanis belátta, hogy a chassidok elleni kikelés sok ellenséget szerzett neki; észrevette, hogy az intelligens osztály nem ért vele egyet, azóta kérlelhetetlen üldözője lett minden modernnek. Azt vélte, hogy ezáltal a chassidok kedvét fogja megnyerni; de keserűen csalódott. A chassidok tovább is a hitehagyottnak bélyegezték, az intelligens osztály pedig még inkább eltávolodott tőle. Mióta a budapesti orth. hitközség rabbiszéke üres lett, kezdett rabbink vérmes reményeket táplálni. Tudta, hogy rá irányozták az orthodoxok szeméi, de érezte is, hogy mint status-quo hitközség lelkésze nem fog felvétetni. Elhatározta tehát, hogy hitközségünket orthodoxá fogja átváltoztatni, hogy így megtisztulva minden földi salaktól Reich J. ur védőszárnyai alá jusson. Azonban tervének kivitele hajótörést szenvedett, a többség józaneszű ellenállásán.

Hála Istennek, keblünkben ki van fejlődve az irodák elleni gyűlölet, meg van izmosítva ezen ellenérzet, a melyet a rabbi ur eddig nem csekély mértékben fejlesztett, és így érthető, hogy a többség meg is buktatta a rabbi javaslatát. Friedlieber ur, a ki vallásos és művelt ember, vezette ezt az ellenpártot, a melynek zöme a hitközség összes intelligenciája vala. A rabbi pártja fenyegetődött, de mitsem használt. Reich ur, a ki helyette leküldött, sem örülhet e vereségnek; legalább be fogja látni, hogy nem mindenható. Valószínű, sőt sok jel arra mutat, hogy a rabbi régi ellenségeivel, a chassidokkal fog szövetséget kötni; a szakadás majdnem biztos, mert őa status quo megvédőiről mit sem akar tudni. Ime a rabbi fanatizmusa és helytelen politikája milyen szomorú következményeket vont maga után. Vajha szívökre venné ezt mind a két párt és inkább azon volna, hogy a vallást és a hazafiságot ápolják és fejleszszék. Elég

ellenségünk van, bűn még saját magunk köréből növeszteni ellenségeket.

Maradtam a tekintetes szerkesztőség alázatos szolgája
Hegyaljai.

Homonna, 1886. nov. 16.

Tek. szerkesztőség!

Örömmel konstatálhaljuk, hogy a hitközségben a béke helyreállt. Lipsitz szántói főrabbi érdeme ezen kibékülés, őt illeti az oroszlanrész. A múlt héten volt itt és ékesszólásával kieszközölte, hogy a zavargó elemek lecsendesültek. Vajha sokáig tartana ezen béke, mert egész szellemi életünk pang már ezen egyenetlenség miatt. A rabbi is elmegy e héten, és a hitközség mintegy lidércnyomástól szabadul meg. Könnyebben fogunk lélekezni.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Nem hiszem hogy az egész országban volna zsidó hitközség, mely annyira elmaradt mint Kis Várda, ott van ez minden tekintetben hol a múlt században volt, hatás nélkül volt az itteni községi életre, az újabb kor vívmányai, álszenteskedés és vakbuzgalom karöltve dominálnak itt, és lesz irányadó mindaddig, míg végre is gyökeret nem ver azon meggyőződés, hogy ily községi tényezők mellett maga a hitközségi intézmény fog tönkre menni.

Majdnem hihetetlen, hogy még nem oly régen, perse a népnevelési törvény alkotása előtt, egy vagyont pazaroltak el csak a célból, hogy egy nyilvános iskola fellállítása megakadályoztassék, a boldog, emlékezetű Bach korszak és provisorium nem egy magas rangú hivatalnok jövedelmi források tekintette ezt ha pénzre volt szüksége kiadta a rendeletet, hogy a hitközség tartsa kötelességének a felekezeti iskolát fellállítani, de ez csak szemfényvesztés volt, mert hiszen nem is ez vala a cél, hanem azon pár száz forint, melyet az illető ur bezsebelni óhajtott, sutyomban pedig még pár száz forint mely ismeretlen zsebben maradt.

Ha még épen nagyon lelkiismeretesek akartak lenni, és pár forint megtakarítás felmutatott, oda adták a rabbinak, hogy menjen Karlsbadba fürdőzni.

Véletlenségből egy felvilágosodott fiatal ember lett hitközségi elnök, vérmes remények fűződtek működéséhez, gyökeres átalakítást vártak, és mi lett az eredmény? épen semmi, ha csak az nem, hogy alapszabályilag orthodox hitközséget alakított, és ezzel talán örökre minden reformnak gátat vetett, tette pedig ezt nem meg győződésből, hanem éktelen hatalmi vágyból, hogy a vaskalaposokat magához édesgesse, miért is eredményt még csak megközelítőleg sem tudott felmutatni, hiányozván az ambíció, szakértelem, és mindenek előtt az erély.

Jött egy új korszak, Mobb jutott uralomra, és kormányzott 5 évig, a. községi háztartás rendezése, iskolai alap teremtése esze ágában sem volt, ismeretlen emberek jutottak felszínre, a község javát előmozdítani egy-

szerűen azért nem akarták, mert attól tartottak, hogy uralmukat csak így tarthatják meg.

Uj emberek léptek a küzdőterre, a nyárs polgárok a nagyszavúak és nagy képűek állottak a község élére, választottak elnöknek oly embert, ki olyan Serpolette féle „tekints ide, tekints oda“ irány hiva, külsőleg modern mást fitogtat, hogy a maradisági lólábat eltakargashassa, azonban belsőleg rajongó orthodox, erőszakos természetű, reá nézve az alapszabály csak arra való, hogy azt meg ne tartsa, tesz, rendelkezik, mint saját faraktárában; teendőiről sejtelve nincs, a közjó iránt érzékkel nem bír.

A dolgok ily állása mellett történt, hogy magaskorú abbink elhalt, életében nem tett semmit, felvette fizetését, és olykor olykor emeszhetlen predicatiót tartott, azon nyaktör jargonnal, melyet kin halgatni, nehéz megérteni, azt az okos dolgot mégis megcselekedte, hogy meghalt róla igazán ellehetne mondani, Er lebte, nahm ein Weib und starb.

A rabbi halálával a hitközség jobb elemeit azon remény lelkesítette, hogy megszűnévén az akadály immár a hitközségi élet reformjához lehet fogni az égető szükségé vált iskola felállítható lesz, annál inkább mert a vallás és közoktatás ügyi miniszter ur ő Exelentiája azon ígéretet tette, hogy tekintve miszerint itt minden felekezeti iskolával csak a zsidók nem, ő hajlandó az állami elemi iskolát, felsőbb polgári iskolává átalakítani, ha a zsidók is követik a többi felekezetek példáját.

Az ember azt hinné, hogy a józan ész szerint mi lesz sürgősebb mint a miniszter ur ígéretét lehetővé tenni, dehogyan fontosabb nekik az egyelőre teljesen felesleges rabbi állás betöltése, mert voltak olyanok, kik a rabbi eltemetése után, azonnal ily rabbit akartak választani „le rvi est mort, vive le rvi“ de ez még sem ment, a község anyagi helyzete oly zilált oly rendetlen volt, hogy annak valószínűsítéséről le kellett mondani.

A hitközség képviselőtestületéről el lehet mondani, hogy majdnem egy hangulag a rabbi állás betöltése ellen volt, kért, capacitált, érvelt, hogy várjunk, fizessék meg az adósságot, rendezzük a háztartást, a megtakarítást fordítsuk, az iskola alapra; nem használt semmit, egy alapszabály ellenesen összetoborzott közgyűlés, egy fanatisált tömeg, mely legnagyobb részt szavazattal nem bír, a hitközségi elnök által kiadott jelszó mellett zugott, tombolt, és megválasztott egy soha nem látott, soha nem hallott embert.

Ki legyen ő, a jó Isten a megmondhatója, csak annyi ismeretes róla hogy fanaticus a rajongásig, kaftán és stramli mellett lelkesedik, üldöz minden modern eszmét, valóságos tagadása a felvilágosodottságnak és haladásnak, a megkövetülés jelképe, magyarul nem ért, de a hitközségben a békeséget megzavarni, a viszály magvát elhinteni, ahoz becses lapjának mult számában közölt homonnai levél szerint kitűnő képességgel bír, egyébként eléggé jellemzi őt azon eljárása, hogy: Kis Várdában megválasztása után, Ungvárt agitáltatott maga mellett, és megválasztatást esetén, a Kisvárdiakat bizony a faképnél hagyta volna.

Tehát holemus pápám! csak a hitközség sirva néz utána, mert a községi pénztár üres, kölcsönpénzzel tengeri életét, a rabbi instalatiója pedig vagy 2000 frtra kerül, honnét ezt előteremteni? megkísértetik a költségeket adakozás útján fedezni, alig jött össze pár forint, a vége az lesz, hogy ismét kölcsönt vesznek, az anyagi zavarokból kibontakozás hosszú, de nagyon hosszú időre lehetetlené tétetvén.

Dicsérettel kell kiemelnem, hogy az intelligens osztály a rabbi, és háborgó pártja ellen ellenséges állás foglalt el, de hát mit ér, ha nincsen összetartás, teljes apatijással nézik, hogy a rabbi párt gyűlést gyűlés után tart, a botrányig kihívó fogadtatási programot állít fel, banderium loboguk, diadalkapó, fáklyás zene fog szerepelni, pedig csak a lapangó antiszemitizmus malmára hajtják a vizet mert köztudomásu, hogy a rabbi nem Szabolcs megyébe való, és keresztény polgártársaink már is neheztelve veszik tudomásul, hogy a hitközség nem jól teszi, midőn oly embert választott papnak, ki magyarul nem beszél, és ki ellensége a haladásnak, ők szives készséggel ismerné el társadalmi állásának fontosságát, örömmel engednek tért működésének, de szembe a kihívással egyszerűen napi rendre térnek felette.

Átlátja ezt a hitközségi elnök és pártja mert hiszen a hóbotos fogadtatási program szerint a vasuti állomásnál a rabbi senki sem fogadja beszéddel, helyesen indokolván ezt azzal, hogy magyarul úgy sem értvén oly exponált helyiségen még botránytól lehet tartani.

Zsidó anyakönyvi kerületek.

Jegyzéke azon izraelita anyakönyvi kerületeknek melynek megalakulását a vallás-és közoktatásügyi m. k. ministerium tudomásul vette:

(Folytatás)

249. Eperjes. Elnök: dr. Glück Lipót. Anyakönyvvezető: dr. Austerlitz Mayer rabbi.

250 Zsadány. Elnök: Böhm Adolf. Ideiglenes anyakönyvvezető: Kohn Izsák rabbi.

251. Battonya. Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Deutsch Zsigmond.

252. Jolsva. Elnök: Deutsch Mór. Anyakönyvvezető: Atlasz Adolf rabbihelyettes.

253. Novák. Elnök: Groszmann Mayer. Anyakönyvvezető: Lichtenstein Vilmos rabbi.

254. Mihályfa. Elnök: Schvarcz Ignác. Anyakönyvvezető: Fischer Jakab rabbi.

255. Uj-Kécske. Elnök: Kastlicher Ármín. Ideiglenes anyakönyvvezető: Klein A. vallásitanító.

256. Ipolyság. Elnök: Schvarcz Adolf. Anyakönyvvezető: Groszmann Gyula rabbi.

257. Komárom. I. Elnök: Grünfeld Jakab. Anyakönyvvezető: dr. Schnitzer Á rabbi. — II. A Komáromi orth. izr. hitközségnek külön anyakönyvvezetés engedélyeztetett.

258. Székesfehérvár. I. Elnök. Wertheim S. I. Ideiglenes anyakönyvvezető: Gerber Manó jegyző.- II. A székesfehérvári izr. hitközség anyakönyvvezetője: Fischer Gottlieb rabbi.

259. Felső-Ábrány. Elnök: Schlesinger L. Anyakönyvvezető: Schlesinger Lázár rabbihelyettes.

260. Szepesváralja. Elnök. Maibaum Miksa. Anyakönyvvezető: Singer Péter rabbi.

261. N. Brezna. Elnök: Rothmann Izrael. Ideiglenes anyakönyvvezető: Glück Adolf.

262. Barcánfalva. Elnök: Kahan Ezekiel. Anyakönyvvezető: Teitelbaum Jakab rabbi.

262. Seps-Szent-György. Elnök. Kupferstich József. Anyakönyvvezető: Ehrenkranz Salamon rabbihelyettes.

264. Tasnád. Elnök: Frankovits Ignác. Anyakönyvvezető: Rosenfeld Salamon rabbi.

265. Olasz-Liszka. Elnök: Lefkovits Róbert. Anyakönyvvezető: Lefkovits Ignác. rabbihelyettes.

266. Bodrog-Keresztur. Elnök: Fuchs Izrael. Anyakönyvvezető: Weinberger Salamon rabbi.

267. Tarczal. Elnök: Stein Armin. Anyakönyvvezető Spira Jakab rabbi.

268. Erdő-Bénye. Elnök: Feldmesser Simon. Ideiglenes anyakönyvvezető: Trattner Lipót vallásitanító.

269. Szerénye. Elnök Berkovits Mózes. Anyakönyvvezető: Adler Salamon rabbi.

270. Torda. Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Salamon Farkas.

271. Aranyos Maróth. Elnök: Mittelmann János Ideiglenes anyakönyvvezető; Steiner Adolf hitk. jegyző.

272. Szalárd. Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Schleifer Samuel.

273. Kis-Körös. Elnök. Heisler Fülöp. Anyakönyvvezető. Rubinstein Salamon rabbi.

274. Aszód; Elnök; Schlesinger Flóris. Anyakönyvvezető. Schreiber J. L. rabbi.

275. Maros-Ujvár. Elnök: Mandel Mór. Ideiglenes anyakönyvvezető: Rosenbaum Adolf.

276. Ó-Besztercze. Elnök: Kugel Salamon. Ideiglenes anyakönyvvezető. Dr. Novacek Gyula.

TÁRCZA.

A meglepetés

Átdolgozta: **Czukermann J.**

Oroszországban vagyunk. Kűm dűl a pusztából jövű forgószél; a szűrke felhűkbűl hűpelyhek hullanak alá, s midűn a szűl egy pillanatra elhallgat, a fekete tenger zajongása hallik, amely messze távolságban a besszarabiai sivatagot mossa. Mintha minden élet kihalt volna, oly néma csend van az elhagyott utcákban. Az ablakok mindenűtt be vannak zárva, csak itt-ott lopódzik ki a hasadékokon, egy-egy fűnysugár, annak jelűl, hogy benn mégis élet uralkodik.

Péntek este van. A szorgalmas zsidű nép, amely a hét kűznapjain mint hangyasereg fűradoxik, hogy a hetedik napra megkeresse életműt, amely máskor semmi zivatartűl sem riad vissza, hanem ázik-fűzik, csak hogy megszerezze kenyereűt, most visszahűzűdűt és kellemes otthonjában edes övűi kűrűben tűlűti az esteűt. Minden gond szűműzve van. Hűzűkban kedűlyes megelűgedettsűg uralkodik. Minden magán viseli a szombati nyugalom jellegűt.

Lűpűnk csak be.

A szombat már elűttűnk bevonűlűt a házba és vele a szent ihlet, amely lűpten-nyomon mutatkozìk. A hűfűhű abroszszal terített asztalon gyertyák égnek, ott csillámlìk arany serlegekben a drűga bor; emitt kellemes illatot terjesztenek a kűlűnfűle ételek, s a család örűműtűl sugárzű arczczal ũl az asztal kűrűl. Egy tekintűlyes kűlsejű aggasztján, kinek arczzonásai jűságot árulnak el, az asztalfűn foglall helyet s övűi áhitattal csűgűnek bűlcs szavain.

Csak egy fiatal szűp leányka ũl gondolataiba elmerűlve és nem osztozkodik a tűbbiek jű kedvűben. Az öreg kezűt leánya fehér nyakára tevű és kérdezű: „Mirűl gondolkozol kedves gyermekem?”

„A szegűny katonákrűl, akik háboruban vanuak s ott szűksűget szenvednek: a szerencsűtlenekrűl, akik ott megsebesìttetnek, elesnek.”

„Mindìg ily buskomoran gondolkozol! Ábrándozű vagy!”

„Oh de irigylem bátyámat, aki mint orvos segíti a szegűnyeket s farkasszemet néz a veszűlylyel.”

„Lűthatód leányom, hogy mi is hozunk áldozatot. Midűn bátyád engedelmen: nélkűl a nagy vilűgba ment, midűn akaratom ellenere az orvosi tudományokra adta magát, én elfordultam tűle. A háboru kűtűrűésekor hazatűrt, én azon fűltűtel alatt bocsátottam meg neki, hogy a hadseregbe lűp és orosz testvűreìt segíteni fogja. Midűn Isten kegyébűl vagyóra tettem szűrt, épìtettem kűrházát a sebesűltek részűre, az átvonulű katonák pedig mindìg menhelyet találnak nálam. Nemes szűved sugallta mindezt nekem és én szűvesen egyeztem terveid kivìtelűbe.”

„Tudom, edes atyám, hogy mindìg iparkodtál a szegűnyeken segíteni, a jűtűteműny azonban csak orvosolja a bajt; de nem szűnteti azt meg. Mi itt oly kűnyelmesen ũlűnk, a szobák fűtve vannak, az asztalok megterhelve ételekkel, amott pedig puha ágy vár reám; ha mindezt elgondolom, csak sűtűt szűnekkel festhetem azok sorsát, akik ott kűnn élet-halálra harczzolnak. Ki ápolja ũket, ha megcsonkìttatnak, ki adja nekik vissza a hazáert elveszìtett tagokat.”

„Te ũrdűgűt festesz a falra,” szűlt kűzbe egy fiatal ember. „Mint a fa az erdűben, ugy vűsz el az egyén a sokaságban. A halál megvetűse nagyon ragályos. Az ágyuk dűrűgnek, a golyűk sivìtanak, a szenvedűlyek fel vannak kavarva, lűpor elfűjtja a nemes érzűst és felvillanyozva rohannak az emberek a harczzba. A hol a golyűzűpűr a legszűrűbb, oda tűdűl mindenki és kűtűntetés gyanánt viszik magukkal a sebeket.”

Kis szűnet állott be, mialatt Fanny — ez volt a leány-

neve — összeszedte magát, hogy feleljen. Ezalatt élénkebben hallatszott a szél csapkodása és közeledő csengetyűhangok hatoltak a szobába.

„Utazók!” kiáltott a fülelő leányka.

A csengetyű hangjai mind közelebb jöttek; mindjárt felnyilik az ajtó és egy köpenyegbe burkolt ember lépett a szobába.

„Wasil Wasilovits!” szólítja meg a háziur az érkezőt. „Lépjön közelebb, vesse le köpenyegét és foglaljon helyet köztünk!”

A vendég nem mozdult helyéből.

„Miért marad Wasil Wasilovits barátunk az ajtóban. Rossz utja lehetett, hiszen oly zord idő van künn. Nálunk is marad ez éjjel.”

„Nem, rögtön távoznom kell. Szomoru járatban vagyok. Rossz hírrel jövök.”

„Beszéljen, az Istenre kérem, mi történt? mi hozta ide?”

„A főkapitánytól parancsot kaptam, hogy elfogjam Önt!”

„Engem elfogjon! . . . .” kiáltott fel rémülten az öreg.

„Igenis, szigorú őrizet alatt K-ba viszem.”

„De miért Istenem, miért?” kérdé kezeit tördelve a férfi.

„Arról bizony nekem sejtelmem sincs; de a parancs, parancs. Én katona vagyok s engedelmeskednem kell, bár fáj a szívem, hogy ily hü barátot kell fogságba vinnem.”

„Honnan kapta a főkapitány ezen parancsot.”

„Magától a kormányzótól.”

„Oh istenem, mit vétettem? S nem tudja a parancs okát?”

„Nem gyanítok semmit; de bátorság! kövessen engem, most ugysem segíthetünk helyzetén!”

Nem használt itt sem jajgatás, sem sirás-rivás, a tiszt elhagyta a szobát, melynek ő máskor szívesen látott vendége volt, és két közkatona váltotta őt fel. Jajveszéléssel ölelték át a gyermekek szerencsétlen atyjukat, aki az esemény súlya alatt meggörnyedt. Az udvarban készen állott a szán, a katonák abba beszállva, elhajtottak a fogollyal.

Sebesen vágatva hajtottak K. felé, és a legközelebbi estén a börtön ajtai bezárodtak a fogoly mögött.

Több nap mult el anélkül, hogy valami reménysugár elosztatta volna a fogoly börtönének homályát. Családja követte őt K-ba, s csak ügygyel bajjal juthatott be a kormányzóhoz. Sirva beszéltek el neki atyjuk sorsát és igazságért esedeztek.

Michaelczov Jakab fogva van? kérdezé ez elbámulva

„Igenis kegyelmes ur, a kapitány parancsa szerint.”

„Michaelczov Jakab A . . . ből”, kérdezé ez még egyszer az álmélkodás hangján, megrázva az asztalán fekvő csengetyűt.

Egy horihorgas űr lépett a szobába.

„Vezesd elé az A-ból minap hozott foglyot!”

Pár percczel később megjelent a szegény Michaelczov Jakab.

„Mint foglyot hoztak Önt ide!”

„Igenis, kegyelmes uram!”

„De az mégis csak határtalan ostobaság!” kiáltott a kormányzó haragosan. „Hisz én csak azt parancsoltam a főkapitánynak, hogy Önt hozzám küldje.”

„Hisz ide is küldött engem egy tiszt és két katona kíséretében.”

„Nagyon sajnálom ezt a félreértést.” „A kormányzó nyájasan veregette az öreg vállát. — Sajnálom, hogy Önt oly csufosan felültették. Hiszen én azért rendeltem Önt ide, hogy Ő felsége a cár nevében személyesen adjam át, Önnek az arany érdemrendjelt melylyel Önt, derék férfit, jótékonyágáért kitüntetni kívánja!” . . .

H I R E K

— „Józsi és Erzsike.” A gyakorlati paedagogia egy új vállalattal gyarapodott a folyó tanév elején a „Józsi és Erzsike” című gyermeklap megindulásával. Ismert tollú szerkesztője Gyöngyössi Rudolf a lapot két fő részre osztja: ismeretterjesztő- és vallás erkölcsi részre. Mindkét irány jeles erők által van képviselve: a derék szerkesztő neve mellett ott találjuk Pósa Lajos egy hangulatteljes költeményét, Becsi Géza didaktikai költeményét, „Józsi és Erzsike a nagyvilágban” című ismeretterjesztő közleményt, ugyan ily czélzattal Edison élet- és jellemrajzát Schrodtr Györgytől, egy gyermekjátékot László Lajos tornatanártól, virágjátékot Jankai Józseftől, Kertay Ede zenekisérete mellett, gyermek-talányokat stb. valamennyi Balló Ede derék képzőművészünk szellemes illusztrációjával kísérve. A lap egészévi előfizetési ára 1 frt 20 kr. lesz, mely más hasonló irányu lapok között határozottan a legolcsóbb, s többi lap felett az az előnye is meg van, hogy csak eredeti közleményeket s rajzokat közöl. Az iskolai igazgatók s tanítók által gyűjtött minden egyes előfizető után a kiadó 20 krt ajánl fel iskolai könyvtárra, szegény gyermekek ruházására, vagy bármily iskolai jótékonycélra, mely az előfizetési összeg beküldésekor előre levonandó. Az előfizetési pénzek Endes Dániel czime alatt (Arad, Magyar-utca 24. sz.) czimzendők. A legmelegebb pártolást kívánunk a derék vállalatnak.

— **Esküvő.** Grossmann Bernát ur folyó hó 28-án tartja esküvőjét a lipótsz-miklósi izr. imaházban Hahn Regina kisasszonynyal. Állandó boldogságot és szerencsét kívánunk a frigyhez.

— **Bözöd Ujfalu.** A „M. Zs. Szemle” szerkesztősége a bözöd ujfalvi szombatos proselita hitközség részére gyűjtést rendezett. Az összes adakozás tesz eddigelé 998 frt és 91 krt.

— **Az erdélyi kultur-egylet és a zsidóság.** A „M. Zs. Szemle” októberi számában Sándor József ur ily című szép czikke nem maradt hatás nélkül. Az „E—s” f. évi okt. 3. számában az „E. M. K. E.” számára 52 frt érkezett dr. Herzfeld Samu ügyvéd urtól.

— **Az orsz. rabbiképző intézetben** az idén 113-an iratkoztak be, és pedig 93 az alsó és 20 a felső tanfolyamba.

— **Pályázat.** Az országos magyar izraelita tanító-egyesület magyar és német nyelvtani gyakorlókönyvek szerkesztésére ezennel pályázatot hirdet. Föltételek a következők: 1. A nyelvtani gyakorlókönyvek az egyesület által kiadott II-ik, III-ik és IV-ik magyar és német olvasókönyvekhez alkalmaztassanak. 2. A magyar és német gyakorlókönyv külön pályázat tárgya. 3. A gyakorlókönyv két kötetet tegyen; az első kötet a II-ik, a második kötet a III-ik és IV-ik olvasókönyvhöz készüljön. 4. A pályázók ne készítsenek, hanem csak pontosan kidolgozott tervezetet nyújtsanak be, még pedig akár csak az egyik, akár mind a 2 kötethez. 5. A bírálókat által legjobbnak vallott tervezett szerzője mind a két kötet szerkesztésével fog megbízatni. 6. A pályázók sziveskedjenek dolgozataikat jelígs levelekben elzárt nevével az alulírottakhoz 1887. január 31-ig beküldeni. Budapest, az 1886. október hó 21-én tartott központi választmányi ülésből. Szántó Eleázár, az orsz. magyar izr. tanító-egyesület elnöke.

— **800 éves jubileum.** A bolognai egyetem 1888. évben üli meg 800 éves fennállásának jubileumát.

— **Pályakérdés.** Az amerikai rabbi-egyesület a következő pályakérdést tűzte ki: Zunz Lipót élete a zsidóság történetében való fontosságára. Pályadíj 200 dollár. A versenyművek 1887. aug. 10 vagy dr. Kohler rabbihoz New-Yorkba, vagy dr. Jastrofhoz Philadelphiába küldendők.

— **Rabbik mint szabadkőművesek.** Dr. Blumenstein luxemburgi rabbi tavaly székhelye egyik páholyában fölolvasást tartott e czimen. A zsidóság és a szabadkőműveség. Ez alkalommal dr. Brüll Adolf felemlíti, hogy az elhalt dr. Schvarz, Köln város orthodox rabbija, szintén szabadkőműves volt. Megemlítettük itt, hogy a magyarországi rabbik között is van szabadkőműves.

— **Nők, mint bibliafordítók.** Amerikában egy ottani lap jelentése szerint azzal az eszmével foglalkoznak jelenleg, hogy egy új biblia fordítást adjanak ki, melyet csak nők készítenek. Jelenleg már egy egész század hölgy foglalkozik az őshéber és a görög nyelv tanulmányozásával, hogy aztán ha készen lesznek, a bibliát, a pártonkívül álló bibliát lefordítsák.

— **Hitoktatás Bécsben.** Az osztrák főváros nemzsidó iskoláiban összesen 45 zsidó hitoktató működik és pedig a népiskolákban 23, a polgári iskolákban 13, a középiskolákban 9.

— Irodalmi hírek.

— **Drohobyczban** egy héber hónapos füzet „Czion“ név alatt jelenik meg. Szerkesztője: Zubnik A. A füzet tartalmában dús; ezikkeit leginkább a tudományos szakbavágók. Jaroszlamban (Galiciában) meg fog jellelni egy héber lap, a melyben híres tudósok életrajzai és bírálatai lesznek közötte. Szerkesztői: Graber és Samolenszkie. Moszkvában egy ritka pályázat ki lett írva; díj egy héber költeményre, a melyben a

Palesztinában élő zsidó gyarmatos érzeményei hű kifejezést nyerjének. Határidő Rosh Chodesh Shevátig 5647. Niszán elsején ki fog hirdetni a pályázatok eredménye —. Vajha nálunk Magyarországon is tennének már valamit, hogy a héber nyelvet fejleszszék. Meg kell gondolnunk, hogy el-tümedezésével, vallásosságunk is sulyad.

— **D. F. Mocatta** úr saját költségein fordítatja angolra Grätz korszakalkotó zsidó történetét. Egyes részei már sajtó alatt vannak.

— **Egyházi beszéd-czklus.** Szász Károly ref. püspök „a társadalmiválaszfalakról“ hirdetett negyedik egyházi beszédét vasárnap f. hó 21-én délelőtt tartja a kalvintéri ref. templomban.

— **Az Atheneum nagy képes naptára 1887.** év-folyam terjedelmes tartalma, szépirodalmi közleményekkel, ismeretterjesztő dolgozatokkal, országos tiszti czimtárral és számos illusztrációval. A közlemények egy része, valamint a képek a legutóbbi idők eseményeire és szereplőire vonatkoznak.

— **Az iskola-takarékpénztárok érdekében** irt röpiratot Hirschler Arnold. A füzet címe: „Miért és hogyan kell népszerűbbé tenni hazánkban az iskola-takarékpénztárok intézményét? Több tanító megbízásából írta s a művecske tiszta jövedelme az orsz. tanítók árvaházának van szánva.

— **A szombatosok.** E czimen egy nagyérdekű monografia jelenik meg a M-Zs. Szemlében, mely a szombatosok történetét, dogmatikáját és irodalmát először fogja összefüggően és kimerítően tárgyalni. Szerzője dr. Kohn Samuel, a magyar zsidók történetének ismert írója.

— **Az érdem jutalma.** A kis Dezső régen örült olyan nagyon, mint ma. Atyja kocsi-ültette és kivitte a szüretre. Hogy is ne örülne a gyermek a szüretnek? Annyi akkor a szőlő meg a sok gyümölcs, mint tavasszal az ibolya! Csupa öröm, csupa multság ilyenkor az élet! Egész nap dal, tréfa, mese, vidámság, teszi boldoggá a hegy minden munkását; birtokosát, vendégét és szemlélőjét! Foly a must estig, akkor meg szól a zene, perdül a táncz, repül a rakéta! — Dezsőék szőlejében is egymásnak adta a kilincset a sok zenész! Épen egy hegedűs húzza szívreható nótáját. Mindnyájan gyönyörködve hallgatják. Dezső atyja jó vacsorát adatott neki, meg egy ujdonat új szép ezüst forintost. Verklis (kintornás) jött a nyomdába. Már az első nóta után tíz krajczárt kapott és elküldték. Hogy van az édes atyám, te annak a hegedűs bácsinak jó vacsorát, meg egy ezüst forintot adtál, pedig alig lehetett a nótáját a szomszédig elhallani, a verklis pedig háromszor olyan erősen játszott — és csak tíz krajczárral jutalmaztad meg Hja, fiam! nem arra kell figyelmünk, hogy valaki mekkorát kiált, mikor beszél, hanem arra, hogy mit! (J. és E.)

Szerkesztői üzenetek.

Ujhelyi tudósító. Jelen számban találja a választ.
Kisvárdai tudósító. Köszönjük a kitünő cikket.

Hirdetések

minden hirdetési irodában

és

az »Egyenlőség« nyomdájában is felvételnek.

Kincsem-sorsjegy

á **1** ft

11 sorsjegy **10** ft
csak

Főnyeremény készpénzben

50.000 ft

10.000 frt, 5000 frt 20% lev. **4788** pénz-nyeremény

A magyar lovar-egylet
sorsjegy-irodája: Budapest, Váci-utca 6. szám.

SCHLENKER és KOVÁCS

a n. é. közönség becses figyelmébe ajánljuk

KÖNYVNYOMDÁNKAT,

melynek czélszerű berendezése minden szakmába vágó nyomtatványok elkészítését lehetővé teszi.

Ügyvédi, üzleti nyomtatványok, röpiratok, hírlapok, könyvek, legjutányosabb áron legpontosabban készítettnek.

Tisztelettel

Schlenker és Kovács,

Akadémia-utca 7. sz.